

Simona Cohen

Životinjsko trojstvo smrtnih grijeha u franjevačkoj ikonografiji

Ova studija istražuje dva posebna prikaza *Sv. Franje u slavi* koji se pojavljuju u talijanskom slikarstvu sredinom 15. stoljeća. Riječ je o djelima venecijanskoga minijaturiste Cristofora Cortesea i sijenskoga slikara Sassette. Sv. Franjo u obje je verzije naslikan u simboličkom prikazu stigmatizacije s trojstvom teoloških vrlina i s tri personificirana grijeha s pripadajućim simboličkim životinjama ispod prikaza sveca. Na slikama *Sv. Franje u slavi*, koje su naslikali Cortese i Sassetta, divlja je svinja prikazana uz personifikaciju bludnosti (*Luxuria*) u ženskom liku, dok je vuk pridodan liku pohlepe (*Avaritia*). U obje inačice sv. Franjo gazi posrnuloga viteza oholosti (*Superbia*), ali samo je Sassetta u sliku umetnuo lava koji je simbol oholosti.

Spomenuta su određena pitanja vezana uz životinjski simbolizam i njegovu primjenu u prikazivanju sv. Franje. Ista su pitanja čvrsto vezana uz šire probleme franjevačke ikonografije. Istraženi su problemi književnih i vizualnih uzora simboličnih motiva životinja i grijeha u franjevačkoj ikonografiji i njihovo pojavljivanje u suvremenim prikazima Venecije i Siene. Dokazano je da su prikazi svetaca, a posebice sv. Franje u liku *alter Christus* kako gazi personifikacije grijeha, vrlo česti u sijenskom slikarstvu 14. st., ali nijedan primjer nije uključivao životinjske prikaze. Kao srednjovjekovni književni izvori, spominju se *Tesoretto* Brunetta Latinija (koji po prvi puta predstavlja prikaz autora, izgubljenoga na prekretnici gdje se suočava s nemanima), *Divina Commedia* (Božanstvena komedija) te propovijedi. Metafore zvijeri iz bestijarija i exempla u književnosti i dalje su se koristile tijekom 15. st. kao što možemo vidjeti kod Giovannija Dominicija i Bernardina Sijenskoga. U kasnom 14. st. nekoliko je sijenskih slikara otputovalo u sjevernu Italiju i slikalo za dominikanske i franjevačke redove u Liguriji, Markama i Venetu. Izravna veza između Cristofora Cortesea i sijenskih crkvenih naručitelja u Veneciji pomaže nam zaključiti da se sijenska ikonografija životinja i grijeha pojavila u Veneciji u ranom 15. stoljeću. Corteseova prilagodba prikaza odlikuje se drugačijim vizualnim shvaćanjem metafore i dokazuje da su se modeli prenosili iz škole u školu, ali da su ipak postojale lokalne verzije koje su se mogle iznova interpretirati.

Prijevod s engleskoga: Virna Car